

Оксана Онопрієнко
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко,
Інститут педагогіки НАПН України
(м. Київ, Україна)

НАВЧАЛЬНА АНАЛІТИКА У ВИЗНАЧЕННІ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У 2023 році у відділі початкової освіти імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України розпочато прикладне наукове дослідження «Педагогічне управління розвитком навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів». Завданнями дослідження передбачається зокрема теоретичне обґрунтування дидактико-методичних засад управління розвитком навчально-пізнавальної діяльності учнів молодшого шкільного віку з урахуванням освітніх реалій воєнного стану і післявоєнного періоду відбудови України. Перший етап науково-дослідної роботи вміщує аналітичне вивчення особливостей та можливостей навчання молодших школярів нинішнього покоління, на основі чого будуть сформовані висновки і рекомендації щодо доцільних умов і засобів, які дозволять забезпечувати у складних обставинах нашого часу динаміку розвитку визначених Державним стандартом початкової освіти результатів навчання результатів навчання. Таким чином, навчальна аналітика стане відправним пунктом для прийняття педагогічних рішень, адекватних ситуації.

Нині у високо розвинених країнах світу спостерігається все активніше впровадження навчальної аналітики. Найчастіше її використовують під час моніторингових досліджень для опису стану освіти, натомість упровадження навчальної аналітики для вивчення процесу навчання у початковій та базовій школах трапляється рідко. Водночас, кілька хвиль пандемії Covid-19 призвели до змін у звичних способах організації навчання, тим самим посилили увагу до проведення різнопланових аналітичних досліджень, особливо до тих, що стосуються вимірювання навчальних втрат та розривів.

Принагідно зазначимо, що терміни «навчальні втрати» та «навчальні розриви» наразі не є усталеними, їх часто використовують як взаємозамінні. Дефініцію «навчальні втрати», на наш погляд, доцільно вживати в контексті виявлення невідповідності (зниження, відхилення) наявного рівня навчальних досягнень учнів відносно запроєктованих очікуваних результатів для певного проміжку освітнього процесу або відносно результатів, які були характерними для такого періоду навчання учнів тієї ж вікової групи у попередні роки. Цей параметр може бути виявлений, наприклад, під час проведення діагностики результатів навчання, передбачених для формування упродовж дії надзвичайної ситуації, викликаній карантинном, воєнним станом тощо. Поняття «навчальні розриви», на нашу думку, прийнятне для характеристики відмінностей або непропорційності у навчальних досягненнях учнів із різних територіальних одиниць країни, різних шкіл, соціальних груп тощо. Так, в аналітичних висновках науковців зарубіжних університетів [1] зазначено: «... існує різниця між літніми канікулами та вимушеним закриттям шкіл, коли очікується, що діти навчатимуться в нормальному темпі. Наші результати показують, що втрата навчання була особливо вираженою для учнів із неблагополучних сімей, підтверджуючи побоювання багатьох, що закриття шкіл призведе до соціально-

економічних розривів у розвитку» [1, с. 4]. Ця теза підтверджує наше міркування щодо трактування понять.

У світі, й Україні зокрема, з'являється все більше освітніх проєктів, які стосуються потенціалу закладів освіти та освітян у використанні аналітичних даних для оптимізації навчання дітей. Такі проєкти наразі належать до новітнього напрямку досліджень – навчальної аналітики. Його швидкій появі сприяли такі аспекти: швидкість обробки великого обсягу освітніх даних; зростання онлайн-навчання; занепокоєння на національному рівні щодо освітнього прогресу [2].

Зважаючи, що упровадження навчальної аналітики для наших освітян стане новою практикою в початковій і базовій школі, важливо скористатися наявним досвідом роботи у цій галузі досліджень і запропонувати просту та зрозумілу модель діяльності. Це може бути, наприклад, еталонна модель навчальної аналітики, запропонована Чатті та ін. [3]. Згідно цієї моделі, впровадження навчальної аналітики складається з чотирьох вимірів:

Вимір 1. Що? (Який тип даних збирається і використовується для аналізу? Що є джерелом даних? Який вид аналітики застосовується?).

Вимір 2. Хто? (Хто є цільовою аудиторією аналітики? Хто проводить аналіз?).

Вимір 3. Чому? (Які освітні цілі впровадження навчальної аналітики?).

Вимір 4. Як? (Як навчальна аналітика впроваджується в освітнє середовище? Як збираються дані? Яка техніка аналізу може бути використана? Як передаються результати?).

Вказана модель може слугувати основою для визначення обсягу та обмежень збору даних. На часі – пошук інших технологічних розробок у галузі навчальної аналітики, їх апробація та узагальнення найкращих рішень.

Список використаних джерел

1. Per Engzella, Arun Freya & Mark D. Verhagena. (2020). Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic. URL: <https://drive.google.com/file/d/1tJGld58Qb8iyGeBkkL3zhcE5zv17q0hY/view> (дата звернення: 04.04.2023).

2. Samsu Hilmy Abdullah, Mohd Hazwan Mohd Puad, Masrah Azrifah Azmi Murad & Erzam Marlisah (2022). Implementation of learning analytics in primary and secondary school: a systematic literature review. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*. 11(2), 911–928. URL: https://hrmars.com/papers_submitted/13136/implementation-of-learning-analytics-in-primary-and-secondary-school-a-systematic-literature-review.pdf (дата звернення: 06.04.2023).

3. Chatti A. M., Lukarov V., Tus H., Muslim A., Yusef FAM, Vahid U., Greven K., Chakrabarty A. & Schroeder U. (2014). Educational analytics: challenges and future research directions. *Eleed*, 10 (1). URL: <https://eleed.campussource.de/archive/10/4035> (дата звернення: 04.04.2023).